

PARLAGI GÁSPÁRNÉ

TAPÉTÁK – DEKORÁCIÓS CÉLÚ, TEKERCES VAGY PANEL KISZERELÉSŰ FALBORÍTÓK TŰZVÉDELMI KÉRDÉSEI

Bár 2008¹ óta tűzvédelmi szempontból minden burkolatot/bevonatot – még a 0,5 mm² alatti vastagságút is – figyelembe kell venni, ennek ellenére Magyarországon a tapéták tűzvédelmi követelményei szinte teljesen kikerültek a szakma látóköréből és gyakorlatilag semmilyen tapéta nem kerül hazánkban szabványos tűzvizsgálatra. A problémára irányítja figyelmünket szerzőnk.

Kulcsszavak: tapéták, menekülési útvonal, tűzvédelmi osztály, CE jel, gyújtásveszélyesség

Tapéták tűzveszélyessége

Annak, hogy a falburkolatként széles körben használt tapéták tűzveszélyességére kevesebb figyelem irányul, egyik oka lehet, hogy az ellenőrzések során a tapéták európai tűzvédelmi osztályának igazolását nem követelik meg a tüzmegelőzésben dolgozó szakemberek. Ezt erősíti meg a cikk apropóját adó eset: egy menekülési útvonalra tervezett tapéta kapcsán a forgalmazó

- mindenféle (német, ISO, olasz, francia, angol és amerikai) szabványok szerinti vizsgálati- és osztályozási eredményt bemutatott, csak éppen
- az európai EN 13501-1 szabvány szerinti osztályozás hiányzott³.

Magyarázata szerint „ezeket el szokták fogadni”. Ezért úgy véljük, hogy szükséges ennek az építési termékcsoportnak a tűzvédelmi osztály kérdését alaposabban körüljárni, különös tekintettel a menekülési útvonalakon való alkalmazásukra.

Európai tapétaszabvány

A tapétákról az MSZ EN 15102:2007+A1:2012 európai harmonizált termékszabvány rendelkezik; Címe: *Dekortapéta. Tekercs és panel*. Ez a szabvány a falburkoló termékek minden formájára vonatkozik, amelyeket belső falakra, válaszfalakra és mennye-

1 9/2008. (II. 22.) ÖTM rendelet

2 2/2002. (I. 23.) BM rendelet, Tűzvédelmi műszaki követelmények I. fejezet, Építmények tűzvédelmi követelményei I/2. fejezet, 1.5.6. Burkolatok, 6-os lábjegyzet

3 Magyarországon az európai vizsgálati és osztályozási rendszer van a követelményekben meghatározva (EN) (sem a francia, sem a német, sem az angol, sem az ISO, sem bármi más nem fogadható el). Fal- és mennyezetburkolatokra az MSZ EN 13501-1 szerinti A1-A2-B-C-D-E(-F) tűzvédelmi osztályok igazolandók.

TAPÉTA VIZSGÁLATA

zetekre ragasztóval rögzítenek. A szabvány nem tesz vastagsági megköötéseket, tehát a legvékonyabb (<1 mm – nem-lényeges külső komponens⁴), és a legvastagabb, dekorációs vagy hő- és hangszigetelésre is használt tekercstapétákra vagy paneles falborítókra érvényesek az előírásai.

Ahhoz, hogy egy európai harmonizált termékszabvánnyal rendelkező terméken fel lehessen tüntetni a CE jelet és ezzel egész Európában forgalmazni lehessen (2011/305/EU), a szabvány hatálya alá tartozó minden terméknek teljesítenie kell a szabványban előírt követelményeket, különös hangsúllyal a tűzvédelmi osztályra vonatkozókat. Az a tény, hogy valamilyen tűzvédelmi osztályt igazol a CE címke, még természetesen nem jelent automatikus beépítési lehetőséget is minden országban, azt az adott ország jogszabályi követelményrendszere határozza meg. Hazánkban erről mindenkor a hatályos OTSZ⁵ rendelkezik. Az MSZ EN 15102:2007+A1:2012 szabvány a tűzvédelmi osztályra, mint alapvető jellemzőre vonatkozóan az alábbi rendelkezéseket teszi:

- Ha a tapétát falak, válaszfalak és/vagy mennyezetek belteri burkolatának kialakítására használják, a tűzvédelmi osztály (beleértve a füstképződési (s) és égvecsepegési (d) alosztályt is) az MSZ EN 13501-1 szabvány alapján legyen meghatározva és igazolva.

4 MSZ EN 13501-1 fogalmak

5 Jelenleg az 54/2014. (XII. 5.) BM rendelet az Országos Tűzvédelmi Szabályzatról

- Vizsgálat nélküli besorolásra a szabvány 1. táblázata ad lehetőséget (CWFT), ha a tapéta bizonyítottan megfelel a táblázatban megadott tűzvédelmi osztály követelményeinek. A szabvány hozzáteszi: noha a CWFT termékekre nincs közvetlen tűzveszélyességi vizsgálat, a termékparaméterek közvetett tesztelése szükséges lehet annak biztosítására, hogy a termék megfeleljen a CWFT szerinti meghatározásnak (pl.: a sűrűség, a területtömeg, a hordozó felület paramétereinek és a ragasztó adatainak az ellenőrzése). A szabvány 1. táblázata lényegileg meg-egyezik a 2010/82/EU bizottsági határozat táblázatával, mert a szabványalkotó aktualizálta és beépítette a korábbi, bizottsági határozattal kiadott rendelkezést.
- Amennyiben a falburkoló termék vagy a hordozó felület vagy a ragasztó (ld.: a lábjegyzet a táblázat alján) nem felel meg az 1. táblázat követelményeinek, vagy ha az 1. táblázatban rögzítettél magasabb osztályt vár el a terméktől a gyártó, az MSZ EN 13501-1 szabványban előírt vizsgálati szabványok szerint, a termékszabvány B mellékletében rögzített lehetséges végfelhasználási körülményeknek megfelelően kell a falburkoló terméket megvizsgálni. A vizsgálatot meghatározott tűzvédelmi osztály csak a hozzá tartozó szerelési és rögzítési feltételekkel együtt érvényes.
- A vizsgálatotól eltérő ragasztóanyagokkal vagy más tűzvédelmi osztályú alapfelületen és/vagy alátéttel (pl.: A1-A2 helyett D-s2,d0 MDF lap), más illesztési/átlapolási eljárással az eredmény nem érvényes⁶.
- A vizsgálat eredményének esetleges kiterjesztését (pl.: termékcsaládra) a szabvány B melléklete szabályozza.

Hogyan kell jelölni?

A szabvány példával is bemutatja, hogy a CE címkén hogyan kell feltüntetni azt, hogy a tűzvédelmi osztály milyen feltételekkel érvényes. Pl.:

CE	
EN 15102:2007+A1:2011 Heavy duty wallcoverings (Nagy igénybevételű falburkolatok)	
Reaction to fire class (tűzvédelmi osztály)	C-s3,d0 on plasterboard attached with a starch-based adhesive (keményítőalapú ragasztóval gipszkartonra rögzítve)

Menekülési útvonalak, kiemelt helyiségek

A szabvány megjegyzi továbbá, hogy „F” tűzvédelmi osztályt akkor lehet feltüntetni a CE címkén, ami egyenértékű a „Nincs teljesítmény meghatározva” (No Performance Determined – NPD) értékkel, ha a falburkoló termék használata nem tartozik a tűzveszélyre vonatkozó nemzeti előírások hatálya alá. Magyar-

6 MSZ EN 15102:2007+A1:2012 szabvány ZA.1 táblázat

1. táblázat – A falborítók tűzállósági teljesítmény szerinti osztályozása

Termék ^a	Egységnyi területre jutó maximális tömeg (g/m ²)	Maximális vastagság (mm)	Osztály ^b
Cellulózrost-alapú falborítók	190	0,9	D-s3, d2
Cellulózrost-alapú, polimerrel bevont vagy nyomott falborítók	470	0,7	
Cellulóz- és poliszterrost keverékét tartalmazó falborítók	160	0,3	
Cellulóz- és poliszterrost keverékét tartalmazó, polimerrel bevont vagy nyomott falborítók	410	0,5	
Polimerrel bevont szövet alapú falborítók	510	0,7	
Cellulózrost vagy cellulóz- és poliszterrost hátlapú, szőtt textil falborítók	450	0,8	
Cellulózrost vagy cellulóz- és poliszterrost hátlapú, PVC-habból készült falborítók	310	1,8	

a Az EN 15102 szabványnak megfelelő olyan termékek, amelyek egy legalább az A2-s1,d0 osztályba tartozó, legalább 12 mm vastagságú és legalább 800 kg/m³ sűrűségű, keményítőt vagy keményítőt és PVA-t vagy cellulózt és PVA-t tartalmazó, valamint legfeljebb 200 g/m² mennyiségű ragasztóval bevont felületre kerülnek fel.

b A 2000/147 / EK bizottsági határozat mellékletének 1. táblázatában meghatározott osztály.

Megjegyzés: A 2000/147/EK bizottsági határozatot a 2016/364/EU határozattal visszavonták. A hatályon kívül helyezett határozatra történő hivatkozásokat a 2016/364/EU rendeletre történő hivatkozásként kell értelmezni.

országban a menekülési útvonalak, továbbá kiemelt rendeltetésű helyiségek fal- és mennyezetburkolataira van követelmény⁷.

Éghető kőtapéták

Az utóbbi években megjelentek az ún. „természetes kő” tapéták/„kőpanelek”. A kifejezés megtévesztő lehet, és sokan úgy vélhetik, hogy ezeknél garantált az A1-A2-s1,d0 tűzvédelmi osztály, tehát alkalmasak a menekülési útvonalakra, de ez egyáltalán nincs így. Ezeknek a tapétáknak ugyan valóban egy nagyon vékony, hasított kőzet a felületük, de ahhoz, hogy a kőzetlapok ne töredezzenek szét egy üvegszál erősítésű műgyanta alapba ágyazzák be őket, és mint építési terméket így fogalmazzák. Az eddig minősítés alá vont termékek vizsgálatok a műgyanta típusától és vastagságától, az alkalmazott ragasztó típusától és annak területtömegétől függően⁸ D-s3,d0, illetve egy esetben C-s3,d0 tűzvédelmi osztály igazolódott.

7 54/2014 (XII. 5.) BM rendelet az Országos Tűzvédelmi Szabályzatról, 2. melléklet 1. táblázat, továbbá a 30. §-50. §-ig terjedő előírások.

8 ld. az MSZ EN 15102:2007+A1:2012 szabvány rendelkezései a vizsgálatokra vonatkozóan

KŐPANEL DEKORÁCIÓ

A tapétákat vagy panel kiszerelesű falburkolatokat a belsőépítészek sokszor nem teljes falfelületeken, hanem dekorációs céllal alkalmazzák. Hazánkban az OTSZ 194. §-a előírja, hogy az épületek menekülési útvonalain csak azok a tűzveszélyes osztályba tartozó anyagok (pl.: 150 °C-nál magasabb gyulladási hőmérsékletű B-F tűzvédelmi osztályú építőanyagok), díszítő installációk, dekorációk építhetők be, amelyek az elhelyezéssel érintett fal (és mennyezet) vagy a padló felületének szintenként legfeljebb 15%-át fedik le⁹.

„Kőpanel” - folyosói dekoráció

Mennyezetek, álmennyezetek ragasztott tapétáit, hőszigeteléseit és éghető ornamentikáit, különös tekintettel a menekülési útvonalakon is alkalmazandókra javasolt megvizsgálni az MSZ 14890:2014 szabvány szerinti gyújtásveszélyesség¹⁰ szempontjából is, mert hő hatására a ragasztók többsége kilágyulhat, az égő/izzó falburkolatot nem rögzítik tovább, ezért az égő anyagból izzó, lángoló részek eshetnek le, további – a padozaton elhelyezett – anyag meggyulladásának és ez által a tűz kiterjedésének veszélyét okozva. A vizsgálat segíthet a megfelelő „hőstabil” ragasztó kiválasztásához is.

Összefoglalva

Minden építési célú terméktípusnál, így a tapétáknál és a panel kiszerelesű falburkolóknál is elengedhetetlen, hogy a termékhez csatolt hazai vagy külföldi MSZ EN 13501-1 szerinti tűzvédelmi osztályról szóló jegyzőkönyvet mindig csak az „Alkalmazási terület (Field of application)” figyelembevételével, szükség esetén az osztályozási jegyzőkönyvhöz tartozó vizsgálati jegyzőkönyvekkel

9 54/2014 (XII. 5.) BM rendelet az Országos Tűzvédelmi Szabályzatról, 9. § (2)

10 MSZ 14890:2014 - Építési termékek gyújtásveszélyességének vizsgálata. A szabvány tárgya a tűz hatására leeső mennyezeti helyzetű építőanyagok, szerkezeti elemek és elemrészek gyújtásveszélyességének vizsgálata és értékelése.

PANEL KISZERELÉSŰ HŐSZIGETELŐ MENNYEZETBURKOLAT GYÚJTÁSVEZÉLYESSÉGÉNEK VIZSGÁLATA (MSZ 14890:2014)

együtt lehet értékelni, mert ez utóbbiak tartalmazzák a részletezett és egyéb vizsgálati körülményeket.

Az osztályozási és vizsgálati jegyzőkönyvek együtt igazolják, hogy a kérdéses tekerecs vagy panel kiszerelesű falburkolatok tűzvédelmi osztálya a használati vastagságban és területtömegben, konkrétan meghatározott alapfelületen, az alkalmazni kívánt ragasztóval érvényes-e. Mindezek és a hatályos követelményrendszer figyelembevételével lehet eldönteni, hogy egy tapéta a menekülési útvonalakon vagy más alkalmazni kívánt helyen a tűzbiztonság szempontjából megfelelő-e.

Az 1. táblázatba foglalt tapéták (a lábjegyzetben megadott feltételekkel) és az általunk eddig megvizsgáltak tűzvédelmi osztálya sem teszi lehetővé, hogy ezeket menekülési útvonalakra be tervezzék és beépítsék. Az OTSZ követelményei minden esetben legalább B-s1,d0 vagy annál magasabb tűzvédelmi osztályt írnak elő, ezért kijelenthetjük, hogy Magyarországon menekülési útvonalakra vagy kiemelt rendeltetésű helyiségekbe csak olyan tapétát, falburkolót lehet beépíteni, amit a végfelhasználás szerinti körülményekkel együtt megvizsgáltak az európai vizsgálati rendszerben és rendelkezik a megfelelő, MSZ EN 13501-1 szabvány szerinti tűzvédelmi osztállyal.

Parlagi Gáspárné vizsgáló mérnök

Tűzvédelmi vizsgálati egység

ÉMI Építésügyi Minőségellenőrző Innovációs Nonprofit Kft., Szentendre

Tel.: +36 30 512 9251

Email: mparlagi@emi.hu